

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 4211.ОГ.52.00-2014
(позначення стандарту)

Професія: Контролер-касир

Код: 4211

Кваліфікація: контролер-касир 2, 3, 4-го розрядів

**Видання офіційне
Київ - 2014**

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
від 09.09.2014 № 1034

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 4211.OG.52.00-2014
(позначення стандарту)

Професія: Контролер-касир

Код: 4211

Кваліфікація: контролер-касир 2, 3, 4-го розрядів

Видання офіційне
Київ - 2014

Авторський колектив

Черемісова Тамара Михайлівна - методист навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти у Кіровоградській області.

Артеменко Алла Іванівна - заступник директора з навчально-виробничої роботи ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Шут Галина Василівна – викладач спеціальних предметів ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Тимченко Світлана Антонівна – викладач професійно-теоретичної підготовки ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Ткаченко Галина Миколаївна – майстер виробничого навчання ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Рецензент

Нікуляк Жанетта Олександрівна – заступник директора з персоналу ДП «Фуршет Центр».

Берднікова Вікторія Миколаївна – начальник відділу організації професійного навчання Кіровоградського обласного центру зайнятості.

Олексієнко Людмила Миколаївна – заступник директора з виробничої роботи Кіровоградського комерційного технікуму.

Літературний редактор

Криворучко Юлія Юріївна – викладач української мови і літератури ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Технічний редактор

Гонсалес Юлія Сергіївна - майстер виробничого навчання ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг».

Керівники проекту

Супрун В'ячеслав Васильович – директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України.

Паржницький Віктор Валентинович – начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Багмут Ольга Миколаївна - методист вищої категорії відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Шнюкова Ірина Вадимівна – науковий співробітник Відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти.

Стаценко Ольга Валентинівна – директор державного закладу «Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти у Кіровоградській області».

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту, замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

03035, м. Києва, вул. Митрополита Василя Липківського, 36

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Телефон: (044) 248-91-16

Начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Паржницький Віктор Валентинович

Примітка. Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення щодо реалізації ДСПТО

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії «Контролер-касир» 2, 3, 4 розрядів розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1238 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти» статті 32 Закону України «Про професійно-технічну освіту» та є обов'язковим для виконання всіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

У ПТНЗ першого атестаційного рівня тривалість професійного навчання на другий розряд складає 689 годин, на третій - 511 годин, на четвертий - 511 годин.

У ПТНЗ другого та третього атестаційних рівнів тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, якої набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена до 50% за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності в слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені строки навчання можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці («Техніка пошуку роботи», «Ділова етика і культура спілкування» тощо).

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника складена на основі кваліфікаційної характеристики професії «Контролер-касир» (Випуск 65 «Торгівля та громадське харчування» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 30 листопада 1998 року № 918), досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містить вимоги до рівня знань, умінь і навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь і навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені пунктом 7 «Загальних положень» (Випуск 1. «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності») Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 року №336.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, на навчально-виробничих дільницях та/або безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти не може перевищувати 80% загального фонду навчального часу, відповідно варіативний компонент – від 20%.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно із законодавством.

Професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційної атестації.

Під час прийому на перепідготовку або підвищення кваліфікації робітників професійно-технічним навчальним закладом здійснюється вхідний контроль знань, умінь та навичок у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, установленними у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні (слухачі) допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, критеріїв оцінювання.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», видається диплом.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання й успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду та

видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Зразки диплома кваліфікованого робітника та свідоцтва про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 979 «Про затвердження зразків документів про професійно-технічну освіту».

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 4211.ОГ.52.00-2014
(позначення стандарту)

Професія: Контролер-касир

Код: 4211

Кваліфікація: контролер-касир 2-го розряду

Видання офіційне

Київ - 2014

**Освітньо - кваліфікаційна характеристика випускника
професійно-технічного навчального закладу**
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку
(підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

- 1. Професія - 4211 Контролер-касир**
- 2. Кваліфікація - контролер-касир 2-го розряду**
- 3. Кваліфікаційні вимоги**

Повинен знати:

правила та порядок підготовки контролерів-касирів до роботи;
різноманітність сучасних реєстраторів розрахункових операцій (РРО), їх будову та порядок підготовки до роботи;
фіскальні можливості РРО та порядок виконання основних операцій на РРО згідно діючого в Україні законодавства;
види матеріальної відповідальності та санкції;
правила розрахунку із споживачами;
порядок одержання, зберігання та видавання коштів;
ознаки платоспроможності державних грошових знаків;
правила продажу продовольчих (непродовольчих) товарів;
правила експлуатації сучасних видів реєстраторів розрахункових операцій (РРО), електронних контрольно-касових апаратів (ЕККА);
порядок отримання різних видів чеків;
облікові операції з готівкою;
заклучні операції роботи на РРО;
правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.

Повинен уміти:

організовувати робоче місце;
перевіряти справність реєстраторів розрахункових операцій (РРО), електронних контрольно-касових апаратів (ЕККА) та здійснювати підготовку їх до роботи;
вести розрахунки із споживачами за товари, вироби та послуги, підраховувати вартість покупки, отримувати чеки різних видів, отримувати готівку, або проводити безготівковий розрахунок, вручати чеки та здачу;
повертати гроші за невикористаний чек;
проводити ануляцію продажу в межах незакритого чеку;

виконувати заключні операції при роботі на реєстраторах розрахункових операцій (РРО), електронних контрольно-касових апаратах (ЕККА);
перевіряти кількість, масу, ціну і якість товару, що відпускається споживачу;
слідкувати за чіткістю реквізитів на чековій та контрольній стрічках;
усувати дрібні неполадки електронного контрольно-касового апарату (РРО (ЕККА));
підраховувати гроші і здавати їх в установленому порядку;
звіряти суми реалізації з показаннями касових лічильників;
документально оформляти результати роботи контролера-касира;
тимчасово зберігати нереалізовані товари та тару та періодично передавати їх старшому зміни.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;
дотримуватися норм технологічного процесу;
не допускати помилок у роботі, які можуть призвести до раптової зупинки РРО (ЕККА);
знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, додержуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
використовувати в разі необхідності засоби попередження й усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);
знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;
володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

5.2. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, професійна підготовка на виробництві, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією «контролер-касир»² розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Торгівля продовольчими та непродовольчими товарами (за видами). Підприємства сфери послуг. Ресторанний та готельний бізнес.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: прийняття на роботу, після закінчення строку навчання, здійснюється відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план

Професія – 4211 Контролер-касир

Кваліфікація – 2 розряд

Загальний фонд навчального часу – 719 годин

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Загальнопрофесійна підготовка	74	10
1.1	Інформаційні технології	17	10
1.2	Основи правових знань	17	-
1.3	Основи галузевої економіки і підприємництва	17	-
1.4	Правила дорожнього руху	8	-
1.5	Резерв часу	15	-
2	Професійно-теоретична підготовка	166	50
2.1	Контрольно-касове обладнання	102	44
2.2	Організація та технологія торговельних процесів	34	6
2.3	Охорона праці	30	-
3	Професійно-практична підготовка	442	
3.1	Виробниче навчання	204	
3.2	Виробнича практика	238	
4	Консультації	30	
5	Державна кваліфікаційна атестація (або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)	7	
6	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4):	689	60

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Контролер-касир» 2 розряд

1. Кабінети:

- Контрольно-касового обладнання
- Товарознавства продовольчих товарів і непродовольчих товарів
- Організації та технології торговельних процесів
- Охорони праці

2. Лабораторії:

- Контрольно-касового обладнання
- Інформатики та інформаційних технологій

3. Майстерні:

- Магазин-майстерня

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмети «Інформаційні технології», «Правила дорожнього руху» вивчаються за згодою підприємств - замовників кадрів.

Типова навчальна програма з предмета

«Інформаційні технології»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Інформація та інформаційні технології.	2	-
2	Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології.	7	5
3	Мережні системи та сервіси.	8	5
	Усього годин:	17	10

Тема 1. Інформація та інформаційні технології

Поняття про інформацію та інформаційні технології.

Тема 2. Програмні засоби ПК. Комп'ютерні технології

Програми створення текстових та графічних документів. Стили оформлення та подання інформації. Розробка фірмового стилю. Мультимедійні технології. Види і типи презентацій. Power Point.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Програми для створення текстових документів: MS Word. Візуальний стиль оформлення та подання інформації.
2. Програми для створення текстових документів: MS Publisher. Візуальний стиль оформлення та подання інформації.
3. Програми для створення графічних документів: Розробка фірмового стилю.
4. Створення презентацій. Тема: «Заклад, де я навчаюсь».
5. Створення презентацій. Тема: «Моя майбутня професія».

Тема 3. Мережні системи та сервіси

Основи мережних систем. Мережі на основі ПК. Локальні, корпоративні і глобальні мережі.

Загальні відомості про Internet, електронну пошту та телеконференції.

Основні мережні сервіси. Браузери.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Пошук інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
2. Пошук статистичної інформації в мережі Internet (за напрямом професії).
3. Створення публікації «Інновації в професії».
4. Створення публікації «Інновації в професії».
5. Використання електронної пошти. Реєстрація на поштовому сервері.

Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	-
2	Конституційні основи України	5	-
3	Цивільне право і відносини, що ним регулюються	1	-
4	Господарство і право	1	-
5	Захист господарчих прав та інтересів. Розгляд господарчих спорів	2	-
6	Праця, закон і ми	2	-
7	Адміністративне право	2	-
8	Злочин і покарання	2	-
9	Правова охорона природи. Охорона природи - невід'ємна умова економічного та соціального розвитку України	1	-
Усього годин:		17	-

Тема 1. Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Право - цінність - одна із засад державного і суспільного життя. Принципи права - його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Правомірна поведінка і правопорушення. Юридична відповідальність.

Тема 2. Конституційні основи України

Громадянин і держава. Поняття громадянства в Україні. Правове становище громадян України, їхня рівноправність.

Особисті права і свободи громадян: право кожної людини на життя, на повагу до гідності, на свободу та особисту недоторканість; недоторканість житла кожного, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на захист від втручання в особисте і сімейне життя тощо.

Вибори, референдум в Україні. Здійснення волевиявлення народу через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії в Україні. Верховна Рада України (парламент). Верховна Рада - представницький орган державної влади в Україні. Її склад, структура, повноваження і порядок роботи. Президент

України - глава держави. Обрання Президента України та його повноваження. Припинення повноважень Президента України.

Кабінет Міністрів України - вищий орган у системі органів виконавчої влади.

Правосуддя. Конституційний суд України. Здійснення правосуддя в Україні винятково судами. Система судів в Україні.

Місцеве самоврядування. Поняття місцевого самоврядування в Україні, його система та повноваження.

Тема 3. Цивільне право і відносини, що ним регулюються

Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини та їх регулювання. Суб'єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи. Об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 4. Господарство і право

Поняття господарського права та його роль у регулюванні господарських відносин. Система господарського права. Господарське законодавство, господарські правовідносини. Суб'єкти господарського права. Правове становище господарських організацій. Правове становище підприємств і об'єднань.

Тема 5. Захист господарських прав та інтересів. Розгляд господарських спорів

Загальні положення. Органи, що вирішують господарські спори. Закони, які використовуються для розв'язання господарських спорів.

Тема 6. Праця, закон і ми

Трудовий договір. Право громадян України на працю.

Загальна характеристика трудового права України. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Заробітна плата.

Тема 7. Адміністративне право

Визначення та загальні положення адміністративного права. Поняття та організація державного управління. Роль адміністративного права у регулюванні відносин у сфері державного управління.

Тема 8. Злочин і покарання

Поняття кримінального права. Загальні положення кримінального права. Злочин та інші правопорушення.

Види покарань. Поняття індивідуалізації покарання стосовно особи відповідно до вчинку.

Тема 9. Правова охорона природи. Охорона природи - невід'ємна умова економічного та соціального розвитку України

Екологічне право та його роль у регулюванні системи «природа-людина-суспільство». Основні принципи охорони навколишнього середовища.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища.

Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Галузева структура економіки України	2	-
2	Структура і механізм функціонування ринкової економіки	4	-
3	Підприємство, як форма діяльності в умовах ринкової економіки	2	-
4	Виробнича діяльність підприємств і ефективність використання виробничих фондів	3	-
5	Основи ціноутворення	2	-
6	Фінансові результати діяльності підприємства	4	-
	Усього годин:	17	-

Тема 1. Галузева структура економіки України

Поняття і класифікація галузей промисловості. Галузева структура промисловості України і основні чинники, що впливають на формування галузевої структури України.

Тема 2. Структура і механізм функціонування ринкової економіки

Гроші, їх функції, ознаки платоспроможності державних грошових знаків.

Ринок як форма існування товарного виробництва. Сутність ринку, умови функціонування ринку. Закони ринкового господарювання: конкуренція, попит, пропозиція та їх координація, закон грошового обігу. Ринкова інфраструктура та її сутність і функції.

Тема 3. Підприємство, як форма діяльності в умовах ринкової економіки

Поняття і сутність підприємництва. Види і форми підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємств: індивідуальні, партнерські, колективні, державні.

Тема 4. Виробнича діяльність підприємств і ефективність використання виробничих фондів

Показники виробничої діяльності: обсяг виробленої і реалізованої продукції у промисловості, товарообігу торгівлі.

Поняття, класифікація і структура виробничих фондів.

Амортизація основних фондів. Визначення залишкової вартості основних фондів.

Тема 5. Основи ціноутворення

Цінова політика підприємств. Сутність та види ціни. Роздрібні ціни. Структура роздрібною ціни. Методи встановлення та регулювання цін на підприємстві.

Тема 6. Фінансові результати діяльності підприємства

Собівартість продукції та її показники. Витрати виробництва: постійні і змінні. Прибуток підприємства. Методи розрахунку валового, балансового і чистого прибутку.

Витрати обігу в підприємствах торгівлі. Доход та прибуток в торгівлі.

Економічна суть податків та їх види. Рентабельність, як якісний показник виробничої діяльності підприємств.

Типова навчальна програма предмета «Правила дорожнього руху»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, терміни та визначення	1	-
2	Обов'язки і права пішоходів і пасажирів	1	-
3	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом, погоничів тварин	1	-
4	Регулювання дорожнього руху	1	-
5	Рух транспорту і безпека пішоходів та пасажирів	1	-
6	Особливі умови руху	1	-
7	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо - транспортних пригод	1	-
8	Відповідальність за порушення Правил дорожнього руху	1	-
Усього годин:		8	-

Тема 1. Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, терміни та визначення

Закон України «Про дорожній рух». Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має за мету створення безпечних умов для його учасників.

Закон України «Про дорожній рух» про порядок вивчення різними групами населення Правил дорожнього руху.

Аналіз дорожньо — транспортних пригод у населеному пункті, області та причини їх виникнення.

Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху.

Терміни та визначення, що містять Правила дорожнього руху.

Тема 2. Обов'язки і права пішоходів і пасажирів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах .

Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, або осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед чи мотоцикл, везуть санки, візок тощо.

Порядок руху пішохода за межами населених пунктів.

Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Рух дорогою організованих груп людей. Особливості руху організованих груп дітей. Пішохідний перехід. Порядок переходу проїзної частини дороги. Дії пішоходів у разі наближення транспортного засобу з увімкненим пробісним маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пішоходів у разі причетності до дорожньо - транспортної пригоди.

Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту.

Правила посадки і висадки.

Правила і обов'язки пасажирів при користування транспортними засобами.

Дії пасажирів у разі дорожньо-транспортної пригоди.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до водіїв велосипедів, мопедів, гужового транспорту та погоничів тварин. Технічний стан і обладнання вказаних транспортних засобів.

Розміщення транспортних засобів на проїзній частині. Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух вказаних транспортних засобів і прогін тварин забороняється.

Небезпечні наслідки порушення вимог до руху велосипедів, мопедів, гужового транспорту і прогону тварин.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху. Класифікація розмітки.

Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках доріг.

Типи світлофорів. Значення сигналів світлофора. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Вертикальні світлофори. Значення світлофорів.

Сигнали регулювальника (особи, уповноважені регулювати дорожній рух): руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника.

Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5. Рух транспорту й безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту. Рух у декілька рядів.

Взаємна увага - умова безпеки руху.

Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі сигналів світловими показниками або рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Швидкість руху, дистанція та інтервал.

Поняття про шлях гальмування. Фактори, які впливають на величину шляху гальмування.

Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6. Особливі умови руху

Перевезення пасажирів під час буксирування транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, при яких дозволяється навчальна їзда. Початкове навчання керування транспортними засобами. Навчальна їзда на дорогах.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні.

Автомагістралі і дороги для автомобілів, їх основні ознаки. Рух автомагістралями і дорогами для автомобілів.

Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил щодо руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Початок руху, маневрування. Обгін. Зупинка та стоянка. Рух по швидкісних дорогах. Рух по гірських дорогах. Рух і стоянка в темний час доби. Буксирування.

Тема 7. Надання медичної допомоги потерпілим під час дорожньо-транспортних пригод

Визначення і термінове припинення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу. Надання першої медичної допомоги. Правила і способи перенесення потерпілого. Правила і способи транспортування потерпілого на різних видах транспорту.

Соціально - економічні і правові наслідки дорожньо-транспортних пригод і порушень правил дорожнього руху.

Тема 8. Відповідальність за порушення Правил дорожнього руху

Соціально - економічні і правові наслідки дорожньо-транспортних пригод і порушень правил дорожнього руху.

Поняття і види адміністративних порушень. Відповідальність за нанесення матеріальної та природо-екологічної шкоди.

Засоби адміністративного покарання. Дисциплінарна відповідальність. Суспільний вплив. Громадянська відповідальність. Кримінальна відповідальність.

Типова навчальна програма предмета «Контрольно-касове обладнання»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Вступ. Основні задачі предмету	1	-
2	Контрольно-касові машини.	101	42
	Усього годин:	102	44

Тема 1. Вступ. Основні задачі предмету

Типи підприємств торгівлі та сучасні форми торгівлі. Кваліфікаційна характеристика контролера-касира 2 розряду.

Тема 2. Контрольно-касові машини

Значення обліку грошових сум у торгівлі. Способи розрахунків з покупцями. Переваги розрахунків через електронні контрольно-касові апарати. Основні операції, які виконують ЕККА, фіскальні можливості. Визначення термінів «регістратор розрахункових операцій», «розрахункова операція», «електронний контрольно-касовий апарат», «фіскальні функції». Порядок застосування регістраторів розрахункових операцій відповідно до Закону України «Про використання регістраторів розрахункових операцій в галузі торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.95р. № 265/95 ВР. Вимоги до ЕККА. Платоспроможність державних грошових знаків.

Основні типи ЕККА, моделі і модифікації. Поняття про POS – термінали. Поняття про системні ЕККА. Сканери штрих-кодів, їх види, застосування. Порядок використання картридера (пристрою для здійснення безготівкового розрахунку із застосуванням платіжних карток).

Витратні матеріали при роботі з ЕККА та на різних видах ЕККА.

Правила техніки безпеки та пожежної безпеки при роботі з РРО.

Підготовка ЕККА до роботи. Робота в режимі реєстрації покупок для ЕККА різних типів.

Порядок розрахунку із споживачами. Методи внесення та виведення службових сум.

Алгоритм робочого дня контролера-касира. Службові повідомлення. Повідомлення про помилки.

Основні звіти для ЕККА різних типів. Подібність та різниця. Підготовка грошей для здачі головному касиру.

Пояснення звітів. Правила експлуатації сучасних видів ЕККА.

Можливі неполадки при роботі з ЕККА та способи їх виправлення.

Сервісне обслуговування ЕККА.

Загальна характеристика електротехнічних пристроїв у складі обладнання, яким користується контролер-касир.

Апаратура керування, захисту та комутації у складі обладнання, яким користується контролер-касир.

Особливості експлуатації електронного обладнання (касові термінали, ЕОМ, допоміжне обладнання).

Лабораторно-практичні роботи:

1. Практичне ознайомлення з конструктивними вузлами різних видів РРО (ЕККА).

2. Робота з клавіатурою різних типів ЕККА.

3. Початок робочого дня контролера-касира на ЕККА різних типів.

4. Підготовка ЕККА різних типів до роботи.

5. Встановлення касової стрічки для ЕККА різних типів. Виконання режиму початку зміни.

6. Отримання чеків різних видів на ЕККА різних типів.

7. Анулювання продажу. Повне та часткове анулювання на ЕККА різних типів.

8. Службове виведення готівки (інкасація) на ЕККА різних типів.

9. Денний поточний звіт на ЕККА. Пояснення звітів.

10. Звіт з обнуленням на різних типах ЕККА. Пояснення звіту. Заповнення «Книги обліку розрахункових операцій».

11. Завершення робочого дня на різних типах ЕККА.

12. Звіт фіскальної пам'яті за період на ЕККА різних типів.

13. Практичне ознайомлення з конструктивними вузлами та клавіатурою ККСС (комп'ютерно-касово-сканерних систем).

14. Отримання чеків, службове введення та виведення готівки, завершення роботи на ККСС (комп'ютерно-касово-сканерних систем).

**Типова навчальна програма з предмета
«Організація та технологія торговельних процесів»**

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Вступ	1	-
2	Форми торгівлі. Органи контролю	3	-
3	Види роздрібної торговельної мережі. Форми та методи роздрібного продажу товарів	6	2
4	Підготовка та організація робочого місця контролера-касира	6	2
5	Організація та правила процесу продажу товарів і правила торговельного обслуговування покупців	13	2
6	Вивчення споживчого попиту	2	-
7	Прогресивні форми організації праці	3	-
	Усього годин:	34	6

Тема 1. Вступ

Предмет «Організація та технологія торговельних процесів», його зміст, поняття, мета вивчення.

Торгівля як галузь народного господарства, її роль, значення, мета, функції та особливості розвитку в умовах ринкових відносин. Види торгівлі, етапи торговельно-технологічних процесів магазину, їх характерні особливості.

Задачі та обов'язки контролера-касира, вимоги до його особистих якостей.

Тема 2. Форми торгівлі. Органи контролю

Форми торгівлі в залежності від форм власності та організаційно-правових форм господарювання, їх особливості. Органи контролю в торгівлі: державний і громадський, види служб, їх функції. Мета та вимоги до проведення, заходи щодо покращання торгівлі товарами повсякденного попиту.

Тема 3. Види роздрібної торговельної мережі. Форми та методи роздрібного продажу товарів

Напрямки розвитку роздрібної торговельної мережі на сучасному етапі. Типізація та спеціалізація роздрібної торговельної мережі в сучасних умовах. Сучасні великоформатні торговельні комплекси, їх особливості: супер- та

гіпермаркети, торгові центри, торгово-розважальні центри. Форми та методи роздрібного продажу товарів, їх відмінні особливості. Застосування нових технологій у процесі продажу товарів.

Практична робота:

1. Вивчення форм та методів роздрібного продажу товарів та їх відмінних особливостей.
2. Вивчення інноваційних виробничих технологій.

Тема 4. Підготовка та організація робочого місця контролера-касира, розміщення та викладка товарів

Поняття про робоче місце, значення правильної його організації, вимоги до організації, порядок організації на основі наукового підходу та дизайну.

Правила розрахунків з споживачами; порядок одержання, зберігання та видача коштів Утримання робочих місць у санітарному стані. Визначення платності банкнот

Практична робота:

1. Ділова гра з організації робочих місць (макетування робочих місць).

Тема 5. Організація та правила процесу продажу товарів і правила торговельного обслуговування покупців

Значення правил організації процесу продажу товарів. Основні правила роботи магазинів та порядок заняття торговельної діяльністю. Правила застосування реєстраторів розрахункових операцій при розрахунках зі споживачами за куплені товари та відповідальність за їх недотримання. Загальні правила продажу продовольчих товарів. Правила продажу алкогольних та тютюнових виробів. Матеріали для пакування товарів , елементи упакування. Правила обміну та повернення продовольчих товарів належної та неналежної якості. Терміни придатності товарів. Санітарні правила продажу товарів. Правила продажу різних груп продовольчих та (непродовольчих) товарів.

Елементи процесу обслуговування покупців на касовому апараті. Послідовність розрахунку з покупцем, видача здачі, чеку.

Практична робота:

1. Імітація розрахунку з покупцем, видача здачі, чеку, покупки.

Тема 6. Вивчення споживчого попиту

Поняття про споживчий попит, значення та задача вивчення. Роль продавця у вивченні споживчого попиту та формуванні смаків споживачів. Види споживчого попиту та методи їх вивчення. Аналіз інформації про споживчий попит. Поняття про асортимент товарів, класифікація. Асортимент штучних товарів, які продаються на касі розрахунку. Фактори, які впливають на формування асортименту товарів у магазині.

Тема 7. Прогресивні форми організації праці

Значення правил організації форм і методів праці у магазині. Фактори, які впливають на ефективність праці. Правила внутрішнього розпорядку та організація режиму роботи магазину. Індивідуальна та колективна (бригадна) форма організації праці, значення, обов'язки та права членів бригади, бригадира, ради бригадирів. Форми оплати праці.

Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Правові та організаційні основи охорони праці.	4	-
2	Основи безпеки праці в галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці.	8	-
3	Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист.	4	-
4	Основи електробезпеки.	4	-
5	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди.	4	-
6	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках.	6	-
	Усього годин:	30	-

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття «охорона праці», соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета «Охорона праці», обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги щодо вивчення предмета при підготовці робітників для виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Основи законодавства України про охорону здоров'я, Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закон України «Про колективні договори і угоди».

Основні нормативно – правові акти з охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників. Колективний договір, його укладання і виконання. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і неповнолітніх. Відповідальність за порушення

законодавства про працю, охорону праці, нормативно – правових актів з охорони праці.

Державне управління охороною праці. Соціальна політика щодо атестації робочих місць за умовами праці на відповідність вимогам нормативно – правових актів з охорони праці.

Державний нагляд за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, повноваження і права профспілок та уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці.

Навчання з питань охорони праці. Типове положення про порядок навчання і перевірку знань з питань охорони праці, яке встановлює порядок і види інструктажів з охорони праці, форми перевірки знань працівників і посадових осіб.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: зниження і усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працівників. Порядок забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту.

Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов'язані з працею на виробництві і побутові. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці. Професійні захворювання і професійні отруєння. Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві: організаційні, технічні, санітарно – виробничі, методико – профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Соціальна і медична реабілітація працівників. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Основи безпеки праці у галузі. Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці.

Загальні відомості про потенціал небезпек. Основні небезпеки під час проведення робіт за професіями в галузі.

Роботи з підвищеною небезпекою при виконанні. Створення безпечних умов праці при роботі контролера-касира. Захист від дії хімічних чинників. Зони безпеки та їх огороження. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні надписи, сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного та індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту при проведенні різних видів робіт. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень.

Прилади контролю безпечних умов праці на робочому місці контролера-касира, порядок їх використання. Правила догляду за устаткуванням й інструментами, їх безпечна експлуатація.

Правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій, які характерні для професії контролер-касир: ураження електричним струмом, травматизм очей, опіки, ураження дихальних шляхів, механічні пошкодження, порізи. Вимоги безпеки у навчальних, навчально-виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу (безумовні та умовні рефлексії, їх вплив на безпеку праці).

Психологія безпеки праці. Пристосування людини до навколишніх умов в процесі праці (почуття, стримання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Психофізичні фактори умов праці (промислова естетика, ритм і темп роботи, виробнича гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці.

Вимоги нормативно-правових актів про охорону праці щодо безпеки виробничих процесів, обладнання будівель і споруд.

Особливості безпеки праці контролера-касира. Можливі наслідки недотримання правил безпеки праці при виконанні робіт.

Приклади контролю безпечних умов праці.

Організація роботи з охорони праці. Організація ведення робіт з підвищеною небезпекою або таких, де є потреба у професійному доборі.

Запобігання виникненню аварій техногенного характеру. План евакуації з приміщень у разі аварії.

Тема 3. Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, використання непідготовленої техніки в пожежонебезпечних місцях: порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки, дитячі пустоші. Пожежонебезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, заpalення, самозаpalення, горіння, тління. Легкозаймисті й горючі рідини. Займисті, важкозаймисті і незаймисті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Вогнегасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх вогнегасильні властивості. Пожежна техніка для захисту об'єктів: пожежні машини, автомобілі та мотопомпи, установки для пожежогасіння, вогнегасники, ручний пожежний інструмент, їх призначення, будова, використання на пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико – хімічних властивостей і параметрів паливних речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, неорганізованих газових викидів в незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища.

Основні характеристики вибухонебезпеки; показники рівня руйнування промислових аварій.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухонебезпеки.

Загальні відомості про великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Фактори, які впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Загальні відомості про 4-провідну електричну мережу живлення. Фазова та лінійна напруга. Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Класифікація виробничих приміщень відносно безпеки ураження працюючих електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні надписи, плакати та пристрої, ізолюючі прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітільниками.

Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

Правила роботи на електронно – обчислювальних машинах і персональних комп'ютерах.

Захист від статичної електрики. Захист будівель та споруд від блискавки.

Правила поведінки під час грози.

Тема 5. Основи гігієни праці. Медичні огляди

Поняття про гігієну праці як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Дії вірусів, інфекцій, що передаються через кров, біологічні

рідини і спричиняють порушення нормальної життєдіяльності людини, викликають гострі та хронічні захворювання.

Лікувально – профілактичне харчування.

Фізіологія праці. Чергування праці і відпочинку. Виробнича гімнастика. Додержання норм піднімання і переміщення важких речей неповнолітніми і жінками.

Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Щорічні медичні огляди працюючих неповнолітніх, осіб віком до 21 року.

Тема 6. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги.

Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання першої допомоги при пораненнях, припиненні кровотечі з ран, носа, вуха тощо.

Засоби надання першої допомоги. Медична аптечка, її склад, призначення, правила користування.

Способи реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з носа в ніс». Положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Види електротравм. Правила надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Перша допомога при ударах, вивихах, переломах, розтягненні зв'язок.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легень, стравоходу тощо. Перша допомога при пораненнях. Правила накладання пов'язок, їх типи.

Надання першої допомоги при знепритомненні (втраті свідомості), шоці, тепловому та сонячному ударі, обмороженні.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних і термічних опіках, опіку очей.

Перша допомога при запорошуванні очей. Способи промивання очей.

Ознаки отруєння і перша допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотинном.

Транспортування потерпілого. Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія: 4211 Контролер-касир

Кваліфікація: 2 розряд

№ з/п	Теми	Кількість годин
I. Виробниче навчання		
1	Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 2-го розряду. Ознайомлення з навчальною майстернею	6
2	Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	6
3	Робота на реєстраторах розрахункових операцій (РРО)	114
4	Освоєння навичок роботи з асортиментом товарів	78
	Усього годин:	204
II. Виробнича практика		
1	Ознайомлення з підприємством торгівлі, інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	21
2	Самостійне виконання робіт контролера – касира, складністю 2-го розряду	217
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Усього годин:	238
	Разом:	442

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 2-го розряду. Ознайомлення з навчальною майстернею

Роль виробничого навчання у підготовці кваліфікованих працівників торгівлі. Права та обов'язки контролерів-касирів. Кваліфікаційні вимоги до контролерів-касирів 2-го розряду. Ознайомлення з режимом роботи, формами організації праці і правилами внутрішнього розпорядку навчальної майстерні.

Особиста гігієна контролера-касира.

Ознайомлення з робочим місцем контролера-касира, з видами матеріальної відповідальності, книгою скарг та пропозицій.

Тема 2. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Вимоги з техніки безпеки на робочому місці в навчальній лабораторії. Основні правила та інструкції з безпеки праці та електробезпеки. Причини виникнення травматизму та заходи щодо їх запобігання. Первинна медична допомога у разі виникнення травми. Пожежна безпека. Причини виникнення

пожеж. Заходи пожежної безпеки. Правила поведінки учнів у випадку виникнення пожежі. Правила користування первинними засобами гасіння пожежі.

Тема 3. Робота на реєстраторах розрахункових операцій (РРО)

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи.

Визначення типів електронних контрольно-касових апаратів (ЕККА), основних блоків, замків і ключів та їх призначення.

Організація роботи контролера-касира: підготовка робочого місця, отримання у старшого касира службової суми, робочих ключів та ключа від грошового ящика, підготовка запасу чекової та контрольної стрічки, необхідного інвентарю.

Засвоєння навиків роботи на ЕККА: включення ЕККА до електромережі, оформлення контрольної стрічки, заправка чекової та контрольної стрічки, отримання нульових чеків, отримання звіту оператора, внесення службової суми в пам'ять ЕККА, розміщення службової суми в грошовому ящику. Слідкування за чіткістю реквізитів на чековій стрічці.

Отримання чеків різних видів. Розрахунки з покупцями платіжними картками з використанням картридерів. Зчитування штрих-коду товару сканером, набирання коду товару вручну. Анулювання продажу часткове та повне. Провести скидку та націнку. Оволодіння технікою розрахунків з покупцями в залежності від форми обслуговування. Здійснення розрахунку з покупцями готівкою. Повернення грошей покупцю за невикористаними чеками та складання акту. Усунення найпростіших неполадок ЕККА. Виконання заключних операцій при роботі на РРО (ЕККА): складання покупного опису, підготовка і здача грошей до головної каси.

Приведення робочого місця касира до належного санітарного стану після закінчення роботи.

Екскурсія на підприємства торгівлі з різними методами обслуговування.

Тема 4. Освоєння навичок роботи з асортиментом товарів

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи.

Розпізнавання видів, асортименту продовольчих та непродовольчих товарів за класифікацією, призначенням, доброякісністю та термінами реалізації.

II. Виробнича практика на виробництві

Тема 1. Ознайомлення з підприємством торгівлі , інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охорони праці підприємства). Ознайомлення учнів з загальними правилами поведінки на території підприємства.

Основні вимоги пожежної безпеки та електробезпеки. Основні вимоги виробничої санітарії та особистої гігієни.

Ознайомлення з трудовим договором, робочим часом та часом відпочинку. Ознайомлення з колективним договором, пільгами. Система управління охорони праці, державний нагляд, суспільний контроль за охороною праці на підприємстві: зобов'язання керівників підприємств з охорони праці; зобов'язання робітника по виконанню вимог нормативних актів з охорони праці; навчання з питань охорони праці

Ознайомлення з устаткуванням та організацією планування праці. Ознайомлення з організацією робочих місць. Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт контролера – касира, складністю 2-го розряду

Самостійне виконання робіт на робочому місці контролера-касира 2 розряду (під наглядом інструктора), у відповідності до вимог кваліфікаційної характеристики і з дотриманням норм безпеки праці.

Примітка: Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з врахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

1. Перевірка справності ЕККА та підготовка до роботи.
2. Одержання розмінних монет, розміщення їх в касовій шухляді.
3. Перевірка кількості, маси, ціни і якості товару, що відпускається споживачу.
4. Підрахування вартості покупки.
5. Отримання грошей, видача здачі.
6. Слідування за чіткістю реквізитів на чековій та контрольній стрічках.
7. Повернення грошей за невикористаний чек.

8. Проведення безготівкового розрахунку із споживачами.
9. Проведення ануляції продажу в межах незакритого чеку.
10. Усунення дрібних неполадок ЕККА.
11. Підрахування та здача грошей в установленому порядку.
12. Зберігання нереалізованих товарів і тари та передавання їх старшому зміни.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: 4211. Контролер-касир

Кваліфікація: 2 розряд

ЗНАЄ, РОЗУМІЄ:

1. Правила та порядок підготовки контролерів-касирів до роботи.
2. Різноманітність сучасних реєстраторів розрахункових операцій (РРО), їх будову та порядок підготовки до роботи.
3. Фіскальні можливості РРО та порядок виконання основних операцій на РРО згідно діючого в Україні законодавства.
4. Види матеріальної відповідальності та санкції.
5. Правила розрахунку із споживачами.
6. Порядок одержання, зберігання та видавання коштів.
7. Ознаки платоспроможності державних грошових знаків.
8. Асортимент та роздрібні ціни на товари.
9. Правила експлуатації сучасних видів РРО (ЕККА).
10. Порядок отримання різних видів чеків.
11. Облікові операції з готівкою.
12. Заклучні операції роботи на РРО.
13. Правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.
14. Основи підприємницької діяльності.

ВМІЄ:

1. Організовувати робоче місце.
2. Перевіряти справність РРО (ЕККА) та здійснювати підготовку їх до роботи.
3. Вести розрахунки із споживачами за товари, вироби та послуги, підраховувати вартість покупки, отримувати чеки різних видів, отримувати готівку, або проводити безготівковий розрахунок, вручати чеки та здачу.
4. Повертати гроші за невикористаний чек.
5. Проводити ануляцію продажу в межах незакритого чеку.
6. Виконувати заклучні операції при роботі на РРО (ЕККА).
7. Слідкувати за чіткістю реквізитів на чековій та контрольній стрічках; усувати дрібні неполадки електронного контрольно-касового апарату (РРО (ЕККА)).
8. Підраховувати гроші і здавати їх в установленому порядку.
9. Звіряти суми реалізації з показаннями касових лічильників.
10. Документально оформляти результати роботи контролера-касира.
11. Передавати нереалізовані товари і тару старшому зміни.

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		для індивідуального користування	для групового користування	
1	2	3	4	5
I	Нормативно-правові документи, інструкції щодо організації торгівлі	1 шт.	15 шт	
II	Обладнання			
1	Ваговимірвальне обладнання:			
1.2	Ваги електронні різних типів	1 шт.	2 шт.	
2	Ємкості для вимірювання рідких продуктів, мірні кухлі: алюмінієві, скляні, мензурки	по 1 шт.	Кількість для підгрупи	
3	Пакувальні матеріали			
4	Обладнання для нарізки товарів та інші	1 шт.		
5	Касові кабінки (робоче місце)	1 шт.	15 шт.	
III	Прилади і пристрої			
1	ЕККА різних типів		15 шт.	
2	Зчитувач штрих-кодів (сканер)	1 шт.	5шт.	
3	Чекові стрічки для всіх видів ЕККА різних модифікацій	1 шт.	15 шт.	
4	Мікрокалькулятори	1 шт.	15 шт.	

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 4211.ОГ.52.00-2014
(позначення стандарту)

Професія: Контролер-касир

Код: 4211

Кваліфікація: контролер-касир 3-го розряду

**Видання офіційне
Київ - 2014**

**Освітня кваліфікаційна характеристика випускника
професійно-технічного навчального закладу**
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку
(підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

3. Професія - 4211 Контролер-касир

2. Кваліфікація - контролер-касир 3-го розряду

4. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

правила внутрішнього розпорядку підприємства;
порядок підготовки робочого місця контролера касира до роботи;
порядок підготовки касового апарата до роботи;
правила експлуатації сучасних видів реєстраторів розрахункових операцій (РРО);
форми розрахунку із споживачами, в тому числі за кредитними картками;
асортимент товарів;
правила розшифрування артикулів, штрихового коду товару;
порядок програмування товарів на різних моделях реєстраторів розрахункових операцій (РРО), електронних контрольно-касових апаратів (ЕККА);
порядок роботи в системі єдиного вузла розрахунку;
порядок виконання заключних операцій на реєстраторах розрахункових операцій (РРО);
правила оформлення книги обліку розрахункових операцій та складання касової звітності;
технічні засоби штрихового кодування та їх характеристики;
порядок та умови маркування товарів внутрішніми штриховими кодами;
правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.

Повинен уміти:

організувати робоче місце;
повідомляти адміністрацію про надходження товарів, які не відповідають маркуванню;
проводити готівкові та безготівкові розрахунки із споживачами в залежності від форми обслуговування;

обслуговувати покупців із застосуванням технічних засобів штрихового кодування;
перевіряти наявність штрихового коду, інших штрихкодівих позначок на товарах;
проводити ідентифікацію товарів;
надавати покупцям допомогу в пакуванні товарів;
отримувати денний та фіскальний звітні чеки, обнулювати оперативну пам'ять реєстраторів розрахункових операцій (РРО), електронних-контрольно-касових апаратів (ЕККА);
готувати грошові кошти до здачі в головну касу магазину;
виконувати інкасацію на реєстраторах розрахункових операцій (РРО);
вести книгу обліку розрахункових операцій, складати касову звітність;
брати участь у підготовці товарів до інвентаризації.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;
дотримуватися норм технологічного процесу;
не допускати помилок у роботі, які можуть призвести до раптової зупинки РРО (ЕККА);
знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);
знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;
володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності

Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, кваліфікаційна атестація на виробництві, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією «контролер-касир» 2 розряду; стаж роботи за професією не менше одного року.

5.3. Після закінчення навчання

Професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією «контролер-касир» 3 розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Торгівля продовольчими та непродовольчими товарами (за видами). Підприємства сфери послуг. Ресторанний та готельний бізнес.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: прийняття на роботу, після закінчення строку навчання, здійснюється відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план

Професія – 4211 Контролер-касир

Кваліфікація – 3 розряд

Загальний фонд навчального часу – 531 година

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Загальнопрофесійна підготовка	39	2
1.1	Інформаційні технології	8	2
1.2	Основи правових знань	8	-
1.3	Основи галузевої економіки і підприємництва	8	-
1.4	Резерв часу	15	-
2	Професійно-теоретична підготовка	96	26
2.1	Контрольно-касове обладнання	48	20
2.2	Основи бухгалтерського обліку	8	2
2.3	Організація та технологія торговельних процесів	16	-
2.4	Психологія і етика ділових відносин	16	4
2.5	Охорона праці	8	-
3	Професійно-практична підготовка	369	
3.1	Виробниче навчання	96	
3.2	Виробнича практика	273	
4	Консультації	20	
5	Державна кваліфікаційна атестація (або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)	7	
6	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4):	511	28

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Контролер-касир»

1. Кабінети:

- Контрольно-касового обладнання
- Товарознавства продовольчих товарів і непродовольчих товарів
- Організації та технології торговельних процесів
- Бухгалтерського обліку
- Охорони праці

2. Лабораторії:

- Контрольно-касового обладнання
- Інформатики та інформаційних технологій

3. Майстерні:

- Магазин-майстерня

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмет «Інформаційні технології» вивчається за згодою підприємств - замовників кадрів.

Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Сучасний склад систем, значення інформаційних технологій для автоматизації робочих процесів	8	2
	Усього годин:	8	2

Тема 1. Сучасний склад систем, значення інформаційних технологій для автоматизації робочих процесів

Основні правила налаштування роботи локальної мережі. Основні правила налаштування роботи зовнішніх пристроїв та їх зв'язку з ПК (касовим апаратом, принтером, сканером, POS-терміналом). Принцип зчитування штрих-кодів товарів та їх підрахунок з урахуванням дисконтних систем.

Склад систем, призначених для комплексного керування роботою автоматизованого оперативного обліку на підприємстві.

Безпека роботи систем. Значення кодів і паролей для безпечного збереження даних.

Практична робота:

1. Правила роботи з системами комплексного керування.

Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Правове регулювання господарських відносин у галузі торгівлі	2	-
2	Господарсько-правова відповідальність	1	-
3	Захист господарських прав і інтересів	1	-
4	Основи трудового законодавства	2	-
5	Адміністративна і дисциплінарна відповідальність	2	-
Усього годин:		8	-

Тема 1. Правове регулювання господарських відносин у галузі торгівлі

Законодавство про торгівлю. Договори, що укладаються в торгівлі. Права споживачів. Державний захист прав споживачів. Право споживачів на належну якість товарів. Гарантійні зобов'язання. Права споживача в разі придбання ним товару неналежної якості. Право споживача на безпеку товарів. Майнова відповідальність за шкоду, заподіяну товарами неналежної якості.

Право споживача на інформацію про товари. Права споживача у сфері торговельного та інших видів обслуговування. Право споживача на обмін товару належної якості.

Недійсність умов договорів, що обмежують права споживачів. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.

Поняття і значення договору купівлі-продажу. Права і обов'язки продавця і покупця.

Порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення.

Тема 2. Господарсько-правова відповідальність

Поняття відповідальності у господарському праві. Функції відповідальності: стимулююча, штрафна, компенсаційна, інформаційна.

Види відповідальності: відшкодування збитків, штрафні санкції, штраф, неустойка, пеня, оперативно-господарські санкції, конфіскація, планово-госпрозрахункові санкції, господарсько-організаційні санкції. Підстави відповідальності.

Тема 3. Захист господарських прав і інтересів

Порушення справ у арбітражному суді. Подання позову. Вирішення господарських спорів.

Тема 4. Основи трудового законодавства

Пільги для деяких категорій працівників.

Колективний договір. Індивідуальні трудові угоди. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю, державний нагляд, громадський контроль.

Тема 5. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність

Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Адміністративна відповідальність неповнолітніх. Адміністративна відповідальність за господарські правопорушення.

Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Економічна основа торгівлі в ринкових умовах	1	-
2	Ціноутворення в ринковій економіці	1	-
3	Роздрібна та оптова торгівля	1	-
4	Товарні запаси	1	-
5	Підприємництво в торгівлі. Підприємство, як суб'єкт підприємницької діяльності	1	-
6	Матеріальні та нематеріальні активи торговельних підприємств	1	-
7	Витрати обороту торговельних підприємств	1	-
8	Прибуток та рентабельність торговельних підприємств. Оподаткування торговельних підприємств	1	-
Усього годин:		8	-

Тема 1. Економічна основа торгівлі в ринкових умовах

Характеристика торгівлі в сучасних умовах. Матеріальна та економічна основа товарного обміну. Місце та роль ринку товарів і послуг, умови його формування. Попит, пропозиція, ціна, конкуренція як елементи ринку, їх взаємозв'язок. Особливості формування попиту та пропозиції на ринку споживчих товарів. Сегменти ринку споживчих товарів. Споживчі та інвестиційні блага. Формування інфраструктури ринку, їхня характеристика та функції. Товарні біржі, міжнародні виставки та аукціони, рекламні агентства, Інтернет-торгівля.

Тема 2. Ціноутворення в ринковій економіці

Основи ціноутворення. Порядок формування ціни – регульованої, вільної. Поняття еластичності ціни. Елементи ціни, їх характеристика формування торговельної надбавки. Види цін в залежності від транспортних витрат. Франко.

Тема 3. Роздрібна та оптова торгівля

Характеристика роздрібною торгівлі. Поняття об'єму продажу, товарної структури, товарного забезпечення, товарних запасів. Роль та функції оптової торгівлі. Види оптової торгівлі. Показники роздрібною торгівлі. Показники діяльності оптової торгівлі.

Тема 4. Товарні запаси

Поняття товарних запасів. Класифікація товарних запасів, їхнє економічне значення. Фактори впливу на оборотність та величину товарних запасів.

Тема 5. Підприємництво в торгівлі. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності

Суть підприємництва, умови підприємництва, основні ознаки підприємств. Підприємства роздрібної та оптової торгівлі. Види організаційно правових форм підприємств, їхня характеристики. Основи підприємництва в торгівлі.

Тема 6. Матеріальні та нематеріальні активи торговельних підприємств

Основні фонди підприємств, їх склад та значення. Оцінка основних фондів. Поняття капіталовкладень. Ефективність використання основних фондів. Фінанси торговельних підприємств. Поняття та функції фінансів. Власні та залучені фінанси. Оборотні активи торговельних підприємств. Поняття кредитування та інвестування. Нематеріальні активи торговельних підприємств.

Тема 7. Витрати оборту торговельних підприємств

Поняття витрат оборту в торгівлі. Склад витрат, що включаються у витрати оборту. Показники витрат оборту.

Тема 8. Прибуток та рентабельність торговельних підприємств. Оподаткування торговельних підприємств

Поняття прибутку та принципи формування прибутку в торгівлі. Показники рентабельності торговельних підприємств. Фактори впливу на прибуток. Розподіл та використання прибутку в торгівлі.

Система податків та порядок оподаткування торговельних підприємств. Податок на прибуток, майно, акцизний збір, ПДВ, дорожні податки. Види муніципальних податків.

Типова навчальна програма з предмета «Контрольно-касове обладнання»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Контрольно-касові машини. Програмування контрольно-касових машин різних типів ЕККА	48	20
	Усього годин:	48	20

Тема 1. Контрольно-касові машини

Кваліфікаційна характеристика контролера-касира 3-го розряду.

Складання реєстру товарів для програмування ЕККА різних типів.

Форми розрахунку з покупцями за кредитними картками. Штрихове кодування товару, правила розшифровки коду артикула.

Порядок ведення книги обліку розрахункових операцій, та виконання денного звіту з обнуленням.

Порядок програмування ЕККА різних типів. Оперативна та фіскальна пам'ять ЕККА, робочі та програмні модулі.

Поняття про таблиці та їх поля. Визначення параметрів товару та занесення до полів, в різних типах ЕККА. Порядок роботи в системі єдиного вузла розрахунку.

Технічні засоби штрихового кодування. Порядок та умови маркування товарів внутрішніми штриховими кодами. POS-термінал – принцип роботи, та повсякденні операції, ведення книги обліку розрахункових операцій.

Функції клавіш ЕККА різних типів при програмуванні. Оперативне корегування ціни та кількості товару.

Основи безпечної експлуатації електричного обладнання контролером-касиrom.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Обслуговування покупців через POS-термінал (в умовах виробництва).
2. Значення клавіш в режимі програмування для різних типів ЕККА. Робота з алфавітом.
3. Робота з таблицею № 1 «Артикули та артикульні групи» для різних типів ЕККА.
4. Оперативне коригування, та запасу товару, ціни, перевірка цін та звіт по параметрам артикулів для різних типів ЕККА.
5. Робота з таблицею № 3 «Оператори» і таблицею № 4 «Параметри клавіш +% та -%» для різних типів ЕККА.
6. Робота з таблицею № 7 «Дата і час» для різних типів ЕККА.
7. Порядок ведення книги обліку розрахункових операцій, та виконання денного звіту з обнуленням.

8. Програмування відділів. Роздрукування за відділами.
9. Програмування параметрів товару. Роздрукування за кодами.
10. Програмування надбавок та знижок, коригування часу.
11. Алгоритм робочого дня контролера-касира 3-го розряду (робота з використанням карток та касових апаратів в умовах виробництва).

Типова навчальна програма з предмета «Основи бухгалтерського обліку»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Вступ до предмету	1	-
2	Процес документування господарських операцій	1	-
3	Облік касових операцій	4	2
4	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей	2	-
	Усього годин:	8	2

Тема 1. Вступ до предмету

Бухгалтерський облік як одна з найдавніших економічних наук. Функції бухгалтерського обліку.

Тема 2. Процес документування господарських операцій

Поняття про документи і документацію. Реквізити документів. Зміст документів і вимоги до їх створення. Класифікація документів.

Тема 3. Облік касових операцій

Форми розрахунків із споживачами (в тому числі кредитні картки). Порядок ведення книги обліку розрахункових операцій, складання касової звітності.

Практична робота:

1. Порядок ведення книги обліку розрахункових операцій.

Тема 4. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей

Інвентаризація, її завдання, види інвентаризації. Терміни і порядок проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей. Підготовка товарів до інвентаризації матеріально відповідальними особами.

Типова навчальна програма з предмета «Організація та технологія торговельних процесів»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Задачі курсу, стратегія розвитку торгівлі	1	-
2	Організація торговельно-технологічних процесів у магазині.	11	-
3	Розміщення і викладка товарів на основі інноваційних технологій.	2	-
4	Рекламування товарів та оформлення вітрин	2	-
Усього годин:		16	-

Тема 1. Задачі курсу, стратегія розвитку торгівлі

Мета вивчення курсу, його зміст. Перспективи розвитку роздрібної торгівлі в Україні, її реструктуризація, організація торгівлі товарами вітчизняного виробника, організація роздрібного продажу товарів у магазинах самообслуговування нових форматів; об'єднання магазинів у торгові мережі. Будівництво магазинів нових торгових форматів з прогресивними технологіями: торгово-розважальні комплекси, торгові центри, їх роль та переваги в задоволенні потреб споживачів у товарах та послугах.

Тема 2. Організація торговельно-технологічних процесів у магазині

Поняття про централізовані та децентралізовані джерела постачання. Основні форми господарчих зв'язків в торгівлі. Договори поставки та їх роль. Централізована поставка – основна форма завою товарів, її переваги та умови застосування.

Робочий запас товарів. Маркувальні знаки: штриховий код, товарні знаки, товарні ярлики, етикетки, бренди, голографічні захисні елементи, їх призначення та розшифрування.

Організація, правила та порядок приймання товарів від постачальників та матеріально-відповідальних осіб. Нормативні та супровідні документи, та порядок оформлення. Правила приймання товарів за кількістю та за якістю. Особливості приймання окремих груп продовольчих товарів у магазині. Організація, правила, порядок розміщення товарів та зберігання, термін реалізації товарів

Значення попередньої підготовки товарів до продажу, основні операції: перевіряє їх найменування, кількість, сортність, ціну, розпаковує, оглядає зовні, перебирає, протирає, заповнює і прикріплює ярлики цін до товарів, розміщує і викладає товар за групами, видами, сортами з урахуванням правил товарного сусідства, частоти попиту. Особливості підготовки до продажу окремих груп

продовольчих товарів з дотриманням санітарно-екологічних вимог, правил безпеки. Види пакувальних матеріалів . Надання покупцям допомоги в пакуванні товарів.

Тема 3. Розміщення і викладка товарів на основі інноваційних технологій

Особливості організації робочого місця контролера-касира в магазинах з прогресивними торговими технологіями: гіпермаркетах, супермаркетах, торгово-розважальних комплексах, торгових центрах. Бере участь у комп'ютерному моделюванні та викладки товарів у великоформатних магазинах. Правила використання та експлуатації торгово-технологічного обладнання, його розміщення в торговому залі. Порядок опломбування касового обладнання.

Тема 4. Рекламування товарів та оформлення вітрин

Значення застосування рекламних засобів у торгівлі. Задачі та функції реклами, її вплив на психологічний стан покупця. Класифікація засобів реклами.

Вітрина – основний засіб реклами товарів. Види вітрин, вітринний інвентар. Особливості оформлення острівних вітрин біля касових кабін, оформлення та розміщення цінників, догляд за вітринами, участь в оформленні прилавочних і внутрішньомагазинних вітрин.

Типова навчальна програма з предмета «Психологія і етика ділових відносин»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Загальна характеристика курсу	1	-
2	Особистість у діяльності і спілкуванні	4	2
3	Конфліктні ситуації та способи їх усунення	3	1
4	Психологія процесу купівлі-продажу. Культура обслуговування покупців	1	-
5	Морально-етичні норми поведінки контролера-касира в колективі	2	-
6	Психічні процеси і стани, їх вплив на діяльність контролера-касира	2	-
7	Психологія особистості. Темперамент, здібності, характер. Основні типи покупців	2	1
8	Професійна поведінка контролера-касира	1	-
	Усього годин:	16	4

Тема 1. Загальна характеристика курсу

Значення знань психології торгівлі у підвищенні якості обслуговування покупців, раціональної побудови робочого часу, регулювання своєї поведінки, налагодження морально-етичних стосунків у колективі. Психічні процеси, стани та властивості людини. Професійна поведінка, діяльність контролера-касира. Основні етапи процесу купівлі-продажу. Побудова спілкування з покупцями. Особливості спілкування в торгівлі. Шляхи оволодіння професійною поведінкою, майстерністю.

Тема 2. Особистість у діяльності і спілкуванні

Правила спілкування. Професійна етика мовлення. Уміння слухати, вести діалог. Культура ділового мовлення. Особливості спілкування в торгівлі. Труднощі проблеми спілкування. Парадигма спілкування в сучасній культурі. Відкритість і делікатність, моно логічність і діалогічність людської особистості. Загальні принципи поведінки людини. Прогноз контролера-касира та покупця. Зовнішній вигляд, етикет, професійний такт.

Практична робота :

1. Правила спілкування зі споживачами (ділова гра).

Тема 3. Конфліктні ситуації та способи їх усунення

Поведінка при розгляді скарг. Шляхи усунення конфлікту, запобігання йому.

Практична робота:

1. Шляхи усунення конфлікту (ділова гра).

Тема 4. Психологія процесу купівлі-продажу. Культура обслуговування покупців

Поведінка контролера-касира у процесі продажу. Визначення факторів, що впливають на рішення про покупку.

Тема 5. Морально-етичні норми поведінки контролера-касира в колективі

Психологічні особливості торговельних колективів. Шляхи співробітництва та співрозуміння. Практика ділових відносин.

Тема 6. Психічні процеси і стани, їх вплив на діяльність контролера-касира

Загальна характеристика пізнавальних психологічних процесів, їх роль у роботі контролера-касира. Вольові та емоційні психічні процеси. Розпізнавання емоційних станів людини. Особливості обслуговування покупців залежно від їх емоційного стану.

Тема 7. Психологія особистості. Темперамент, характер, здібності. Типи покупців

Типи вищої нервової системи. Поняття про темперамент. Типи темпераменту, їх характеристика. Поняття про характер. Основні риси характеру. Залежність рис характеру від темпераменту людини. Позитивні властивості характеру. Поняття про здібності. Структура професійних здібностей. Типи покупців.

Практична робота:

1. Визначення темпераменту покупця.

Тема 8. Професійна поведінка контролера-касира

Поняття про професійну поведінку контролера-касира. Принципи професійної поведінки контролера-касира. Поняття про професійну придатність та непридатність.

Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Законодавчі та організаційні основи охорони праці	1	-
2	Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, виробничих і допоміжних приміщень	2	-
3	Основи гігієни праці та виробничої санітарії	2	-
4	Техніка безпеки при експлуатації контрольно-касового обладнання	1	-
5	Пожежна безпека на торговельних підприємствах	2	-
	Усього годин:	8	-

Тема 1. Законодавчі та організаційні основи охорони праці

Основні законодавчі акти з охорони праці; основні принципи державної політики у галузі охорони праці; права на охорону праці працівника під час роботи на підприємстві; державні та громадські органи, що здійснюють нагляд та громадський контроль за охороною праці в Україні.

Тема 2. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень

Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами; вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, споруд та будівель на промисловому майданчику, до виробничих, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень; вимоги виробничої санітарії до вибору ділянки, упорядкування території та планування підприємства громадського харчування; вимоги техніки безпеки до організації робочих місць на підприємствах торгівлі; санітарний та спеціальний одяг (взуття) працівників підприємств торгівлі;

індивідуальні засоби захисту, порядок їх видачі, зберігання, використання; визначати значення раціональної організації праці для безпечної роботи; вимоги до розташування устаткування у виробничих приміщеннях.

Тема 3. Основи гігієни праці та виробничої санітарії

Поняття про виробничу санітарію та гігієну праці. Шкідливі виробничі фактори: шум, вібрація, іонізуюче випромінювання, ультрафіолетове, електромагнітне, лазерне випромінювання, дія шкідливих речовин. Засоби захисту від шкідливих факторів. Лікувально-профілактичне харчування. Граничні норми піднімання та переміщення вантажів. Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря виробничих та побутових приміщень. Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення – робоче та аварійне. Санітарно-побутове забезпечення працюючих.

Тема 4. Техніка безпеки при експлуатації контрольно-касового обладнання

Вимоги міри безпеки роботи на контрольно-касовому обладнанні різних видів, можливі небезпечні та шкідливі впливи на людину при роботі на них.

Тема 5. Пожежна безпека на торговельних підприємствах

Пожежна техніка для захисту об'єктів, вогнегасники. Пожежна безпека в підприємствах торгівлі під час виробничої практики в навчальних магазинах і складах. Гасіння та профілактика пожеж на об'єктах торгівлі.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія: 4211 Контролер-касир

Кваліфікація: 3 розряд

№ з/п	Теми	Кількість годин
I. Виробниче навчання у навчальних майстернях або в умовах виробництва		
1	Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 3-го розряду. Інструктаж з безпеки праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки	6
2	Робота на реєстраторах розрахункових операцій (РРО), складання касової звітності	42
3	Підготовка товару до продажу	6
4	Участь в оформленні прикасових вітрин	6
5	Основні елементи процесу обслуговування покупців	12
6	Ознайомлення з асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів	18
7	Участь у підготовці до інвентаризації	6
	Усього годин:	96
II. Виробнича практика		
1	Ознайомлення з підприємством торгівлі, інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	12
2	Самостійне виконання робіт контролера-касира, складністю 3-го розряду	261
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Усього годин:	273
	Разом:	369

I. Навчання у навчальних майстернях або в умовах виробництва

Тема 1. Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролерів-касирів 3-го розряду. Інструктаж з безпеки праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки

Кваліфікаційні вимоги до контролерів-касирів 3-го розряду. Вимоги з техніки безпеки на робочому місці. Основні правила та інструкції з безпеки праці та електробезпеки. Причини виникнення травматизму та заходи щодо їх запобігання. Первинна медична допомога у разі виникнення травми. Пожежна безпека. Причини виникнення пожежі. Заходи пожежної безпеки. Правила поведінки учнів у випадку виникнення пожежі. Правила користування первинними засобами гасіння пожежі.

Тема 2. Робота на реєстраторах розрахункових операцій (РРО), складання касової звітності

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Оволодіння технікою розрахунків з покупцями в залежності від форми обслуговування. Робота в системі єдиного вузла розрахунку. Визначення параметрів товару (номер коду, назва, ціна) та занесення до полів в різних типах ЕККА.

Порядок та умови маркування товарів штрих-кодами.

Розрахунок з покупцями готівкою та кредитними картками. Отримання звітів касира на кінець зміни. Документальне оформлення результатів роботи касира. Оформлення книги обліку розрахункових операцій на кінець зміни. Знайомлення з порядком та умовами маркування товарів внутрішніми штриховими кодами та технічними засобами штрихового кодування.

Оперативне коригування ціни, запасу товару та звіт по параметрам артикулів.

Розрахунки з покупцями в разі виходу з ладу реєстраторів розрахункових операцій згідно встановленого порядку.

Тема 3. Підготовка товару до продажу

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Перевірка наявності штрихового коду, інших штрихкодів позначок на товарах; ведення ідентифікації товару та маркування товарів внутрішніми штрихкодами. Вивчення технічних засобів штрихового кодування та їх характеристик, порядок та умови маркування товарів внутрішніми штриховими кодами.

Тема 4. Участь в оформленні прикасових вітрин

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Ознайомлення з видами вітрин, загальними правилами оформлення вітрин в місцях розрахунку з покупцем. Ознайомлення з видами торгових меблів та інвентарю, їх підготовка до оформлення прикасових вітрин.

Оформлення прикасових вітрин.

Тема 5. Основні елементи процесу обслуговування покупців

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Удосконалення навичок елементів процесу продажу товарів згідно з правилами продажу: показ товару, консультація, підрахунок вартості покупки, пакування, розрахунок з покупцем із використанням РРО (ЕККА), вручення покупки. Порядок розрахунку з покупцем у випадках виходу із ладу РРО (ЕККА).

Тема 6. Ознайомлення з асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Розпізнавання видів асортименту продовольчих та непродовольчих товарів за класифікаційними та зовнішніми ознаками.

Тема 7. Участь у підготовці до інвентаризації

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Вправи

Ознайомлення з порядком та технікою проведення інвентаризації. Участь у підготовці готівки до інвентаризації. Оформлення інвентаризаційного опису.

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством торгівлі, інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охорони праці підприємства).

Загальні правила поведінки на території підприємства. Трудовий договір, робочий час та час відпочинку. Колективний договір, пільги. Система управління охорони праці, державний нагляд, суспільний контроль за охороною праці на підприємстві: зобов'язання керівників підприємств з охорони праці; зобов'язання робітника по виконанню вимог нормативних актів з охорони праці; навчання з питань охорони праці.

Основні вимоги пожежної безпеки та електробезпеки. Основні вимоги виробничої санітарії та особистої гігієни.

Тема 2. Самостійне виконання робіт контролера-касира, складністю 3-го розряду

Самостійне виконання робіт на робочому місці контролера-касира 3 розряду (під наглядом інструктора), у відповідності до вимог кваліфікаційної характеристики і з дотриманням норм безпеки праці.

Примітка: Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з врахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

1. Організація робочого місця контролера-касира та підготовка ЕККА до роботи.
2. Проведення безготівкових розрахунків із споживачами.
3. Проведення готівкових розрахунків із споживачами.
4. Обслуговування покупців на ЕККА із застосуванням технічних засобів штрихового кодування.
5. Робота на POS – терміналах.
6. Заповнення касового журналу, складання касової звітності.
7. Підрахування та здача грошей в установленому порядку.
8. Виконання інкасації на реєстраторах розрахункових операцій.
9. Участь у підготовці товарів до інвентаризації.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: 4211 Контролер-касир

Кваліфікація: 3 розряд

ЗНАЄ, РОЗУМІЄ:

1. Правила внутрішнього розпорядку підприємства.
2. Порядок підготовки робочого місця контролера касира до роботи.
3. Порядок підготовки касового апарата до роботи.
4. Правила експлуатації сучасних видів реєстраторів розрахункових операцій.
5. Форми розрахунку із споживачами, в тому числі за кредитними картками.
6. Асортимент продовольчих (непродовольчих) товарів.
7. Правила розшифрування артикулів, штрихового коду товару.
8. Порядок програмування товарів на різних моделях РРО(ЕККА).
9. Порядок роботи в системі єдиного вузла розрахунку.
10. Порядок виконання заключних операцій на РРО.
11. Правила оформлення книги обліку розрахункових операцій та складання касової звітності.
12. Технічні засоби штрихового кодування та їх характеристики.
13. Порядок та умови маркування товарів внутрішніми штриховими кодами.
14. Правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.
15. Основи ведення підприємницької діяльності.

ВМІЄ:

1. Організувати робоче місце.
2. Повідомляти адміністрацію про надходження товарів, які не відповідають маркуванню.
3. Проводити готівкові та безготівкові розрахунки із споживачами в залежності від форми обслуговування.
4. Обслуговувати покупців із застосуванням технічних засобів штрихового кодування.
5. Перевіряти наявність штрихового коду, інших штрихкодівих позначок на товарах.
6. Проводити ідентифікацію товарів.
7. Надавати покупцям допомогу в пакуванні товарів.
8. Отримувати денний та фіскальний звітні чеки, обнулювати оперативну пам'ять РРО (ЕККА).
9. Готувати грошові кошти до здачі в головну касу магазину;
10. Виконувати інкасацію на РРО.
11. Вести книгу обліку розрахункових операцій, складати касову звітність.
12. Брати участь у підготовці товарів.

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		для індивідуального користування	для групового користування	
1	2	3	4	5
I	Нормативно-правові документи, інструкції щодо організації торгівлі	1 шт.	15 шт	
II	Обладнання			
1	Ваговимірювальне обладнання:			
1.1	Ваги з комплектом гир (та інше)	1 шт	2 шт	
1.2	Ваги товарні з комплектом гир	1 шт	1 шт	
1.3	Ваги електронні різних типів	1 шт.	2 шт.	
2	Ємкості для вимірювання рідких продуктів, мірні кухлі: алюмінієві, скляні, мензурки	по 1 шт.	Кількість для підгрупи	
3	Пакувальні матеріали			
4	Обладнання для нарізки товарів та інші	1 шт.		
5	Касові кабінки (робоче місце)	1 шт.	15 шт.	
III	Прилади і пристрої			
1	ЕККА різних типів		15 шт.	
2	Зчитувач штрих-кодів (сканер)	1 шт.	5шт.	
3	Чекові стрічки для всіх видів ЕККА різних модифікацій	1 шт.	15 шт.	
4	Мікрокалькулятори	1 шт.	15 шт.	

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 4211.OG.52.00-2014
(позначення стандарту)

Професія: Контролер-касир

Код: 4211

Кваліфікація: контролер-касир 4-го розряду

**Видання офіційне
Київ - 2014**

**Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника
професійно-технічного навчального закладу**
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку
(підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія - 4211 Контролер-касир

2. Кваліфікація - контролер-касир 4-го розряду

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

особливості організації праці на підприємстві;
особливості організації робочих місць та форми продажу товарів;
матеріальну відповідальність касирів;
права та обов'язки контролерів-касирів;
види, моделі сучасних РРО (ЕККА), принцип роботи, порядок програмування товарів, послуг та порядок кодування цін;
проведення касових розрахунків на підприємстві;
облік роботи операційної каси підприємства;
правила експлуатації комп'ютерної техніки, можливості і комплектації РРО та POS – терміналів;
види та порядок застосування дисконтних карток;
системи штрихового кодування інформації;
порядок проведення інвентаризації;
правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.

Повинен уміти:

організувати робоче місце;
організувати працю контролерів-касирів операційних кас;
забезпечувати організацію робочого місця контролерів-касирів в залежності від форм та методів продажу та обслуговування;
працювати на різних видах та моделях сучасних РРО (ЕККА) у відповідних режимах роботи;
програмувати товари та послуги з використанням сканерів штрих-кодів та комп'ютерної техніки, перепрограмувати ціни та наявну кількість товарів;
документально оформляти результати роботи касира;
звіряти суми реалізації з показаннями касових лічильників;
оформлювати книгу обліку розрахункових операцій;
заповнювати відповідні документи на здачу грошей в установи банків;

брати участь у проведенні інвентаризації матеріальних цінностей, складанні товарних звітів, актів на брак, нестачу, пересортицю та актів приймання-здавання при передаванні матеріальних цінностей;
змінювати за вказівкою відповідальної особи шифри (умовні позначки) на чеках, використовувати штампи або відтиски «Сплачено», «Рахунок», «Контроль»;
перевіряти і усувати дрібні неполадки на РРО;
складати акти на невикористані та повернені споживачами чеки;
оформляти фінансові документи і робити відповідні записи у книзі касира-операціоніста;
керувати роботою контролерів-касирів більш низької кваліфікації.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;
дотримуватися норм технологічного процесу;
не допускати помилок у роботі, які можуть призвести до раптової зупинки РРО (ЕККА);
знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);
знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;
володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта; професійно-технічна освіта, кваліфікаційна атестація на виробництві; освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією «контролер-касир» 3 розряду; стаж роботи за професією не менше одного року.

5.3. Після закінчення навчання.

Професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією «контролер-касир» 4 розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Торгівля продовольчими та непродовольчими товарами (за видами). Підприємства сфери послуг. Ресторанний та готельний бізнес.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: прийняття на роботу, після закінчення строку навчання, здійснюється відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план

Професія – 4211 Контролер-касир

Кваліфікація – 4 розряд

Загальний фонд навчального часу – 594 години

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Загальнопрофесійна підготовка	42	6
1.1	Інформаційні технології	9	6
1.2	Основи правових знань	9	-
1.3	Основи галузевої економіки і підприємництва	9	-
1.4	Резерв годин	15	-
2	Професійно-теоретична підготовка	81	29
2.1	Контрольно-касове обладнання	54	24
2.2	Основи бухгалтерського обліку	9	3
2.3	Психологія і етика ділових відносин	9	2
2.4	Охорона праці	9	-
3	Професійно-практична підготовка	381	
3.1	Виробниче навчання	108	
3.2	Виробнича практика	273	
4	Консультації	20	
5	Державна кваліфікаційна атестація	7	
6	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4):	511	35

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Контролер-касир»

1. Кабінети:

- Контрольно-касового обладнання
- Товарознавства продовольчих товарів і непродовольчих товарів
- Організації та технології торговельних процесів
- Бухгалтерського обліку
- Охорони праці
- Економіки та менеджменту

2. Лабораторії:

- Контрольно-касового обладнання
- Інформатики та інформаційних технологій

3. Майстерні:

- Магазин-майстерня

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмет «Інформаційні технології» вивчається за згодою підприємств - замовників кадрів.

Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Використання інформаційних та комп'ютерних технологій для автоматизації виробництва	4	2
2	Системи управління на основі комп'ютерних технологій	4	4
3	Підсумковий урок	1	-
	Усього годин:	9	6

Тема 1. Використання інформаційних та комп'ютерних технологій для автоматизації виробництва

Поняття про системи управління автоматизованим обладнанням. Числове програмне управління та його різновидності. Принцип будови та склад гнучких виробничих систем. Роль людського фактору в автоматизованому виробництві. Перспектива розвитку електронно-обчислювальної техніки і засобів автоматизації.

Практична робота:

1. Ознайомлення з принципом будови та складом гнучких виробничих систем

Тема 2. Системи управління на основі комп'ютерних технологій

Поняття про мікропроцесори, контролери та логічні елементи. Елементна база сучасних комп'ютерів. Функціональна схема мікропроцесора. Засоби представлення інформації різними датчиками та пристроями зв'язку з об'єктами управління. Поняття про пристрої перетворення інформації. Види управління: ручне, автоматизоване, автоматичне. Структура і визначення різних систем управління механізмами та технологічними процесами. Регулювання. Контроль. Сигналізація та блокування. Ієрархічні системи управління виробництвом. Рівні управління верстатами, технологічними установками, комплексом технологічних апаратів чи машин, технологічними ділянками, діяльністю підприємства, галуззю промисловості. Основні функції ПК на кожному рівні управління.

Практична робота:

1. Практичне відпрацювання основних функцій ПК на кожному рівні управління.

Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Робочий час. Час відпочинку. Щорічні відпустки	2	-
2	Заробітна плата. Оплата праці на підприємствах, установах, організаціях	2	
3	Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність	2	-
4	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	1	
5	Соціальні гарантії	1	
6	Пенсійне забезпечення в Україні	1	-
	Усього годин:	9	-

Тема 1. Робочий час. Час відпочинку. Щорічні відпустки

Трудові функції працівника відповідно трудового договору і закону про працю. Норма тривалості робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу.

Перерва для відпочинку і харчування. Вихідні дні. Вихідні дні на підприємствах, в установах, організаціях, пов'язаних з обслуговуванням населення. Тривалість щотижневого безперервного відпочинку.

Щорічні відпустки. Не включення днів тимчасової непрацездатності до щорічних відпусток. Порядок і умови надання щорічних відпусток.

Тема 2. Заробітна плата. Оплата праці на підприємствах, установах, організаціях

Закон України «Про оплату праці». Мінімальна заробітна плата. Індexсація заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Оплата праці на підприємствах, в установах, організаціях. Оплата праці службовців. Система оплати праці.

Тема 3. Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність

Дотримання працівником трудової і технологічної дисципліни. Обов'язки працівників. Забезпечення трудової дисципліни.

Правові засоби зміцнення трудової дисципліни. Види і межі матеріальної відповідальності. Визначення розміру і порядок покриття шкоди, заподіяної працівником.

Тема 4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Види обов'язкового державного соціального страхування. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням». Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Тема 5. Соціальні гарантії

Порядок звільнення працівників. Право громадян на зайнятість. Регулювання та організація зайнятості населення. Компенсації при втраті роботи.

Тема 6. Пенсійне забезпечення в Україні

Система пенсійного забезпечення в Україні. Закон України «Про пенсійне забезпечення».

Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Основи підприємницької діяльності в галузі	3	-
2	Основи організації управління виробництвом в галузі	4	-
3	Система обслуговування бізнесу	2	-
	Усього годин:	9	-

Тема 1. Основи підприємницької діяльності в галузі

Процес створення підприємства в галузі. Вибір сфери підприємницької діяльності. Способи входження в бізнес. Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності, призначення і структура. Джерела залучення коштів. Складання установчих документів. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 2. Основи організації управління виробництвом в галузі

Поняття та необхідність управління. Суть управлінської діяльності. Інструменти управління. Сучасні принципи управління: чіткий розподіл праці, додержання дисципліни і порядку, повноваження і відповідальність, використання мотивації високопродуктивної праці.

Організаційні структури управління підприємством, її переваги. Шляхи удосконалення управління виробництвом.

Тема 3. Система обслуговування бізнесу

Система обслуговування бізнесу. Використання ЕОМ у бізнесі. Програми для офісу. Інтернет, комп'ютерні мережі. Консалтингові Фірми. Юридичні консультації. Арбітражні суди. Аудиторські фірми. Служби зайнятості та агенції з працевлаштування.

Типова навчальна програма з предмета «Контрольно-касове обладнання»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Вступ. Основні задачі предмету	1	-
2	Контрольно-касове обладнання	46	22
3	Ваговимірювальне устаткування	7	2
	Усього годин:	54	24

Тема 1. Вступ. Основні задачі предмету

Типи підприємств торгівлі та сучасні форми торгівлі. Кваліфікаційна характеристика контролера – касира 4-го розряду.

Тема 2. Контрольно-касове обладнання

Сучасні ЕККА з урахуванням особливостей торгових підприємств. Порівняльна характеристика контрольно-касових апаратів. Ознайомлення з сервірним зв'язком. Значення сервірного зв'язку у роботі торгових підприємств.

Фіскальні реєстратори, сканери штрих-коду, POS-термінали, картридери.

Робота з операційною системою Windows та персональним комп'ютером. Пристрій «OpenData» (або їх аналогів) для роздрукування внутрішнього штрих-коду.

Конструктивні вузли ЕККА різних типів. Подібність та різниця в будові.

Програмування ЕККА різних типів. Поняття про адресу. Таблиці та їх поля.

Реквізити чеку, їх значення, програмування в ЕККА.

Штampi «Сплачено», «Рахунок», «Контроль».

Оформлення обриву контрольної стрічки.

Складання актів на невикористані та повернені споживачами чеки.

Оформлення фінансових документів, ведення касової книги. Складання касового звіту.

Робота з контролерами-касирами більш низької кваліфікації.

Практика безпечної експлуатації, основи електробезпеки під час роботи на ЕККА.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Отримання чеків різних видів на ЕККА різних типів (удосконалення).
2. Анулювання продажу. Повне та часткове анулювання в ЕККА різних типів (удосконалення).
3. Поточний звіт на ЕККА різних типів. Пояснення звіту (зі змістовним поясненням).
4. Завершення робочого дня на ЕККА різних типів. Інкасація. Звіт з звіт фіскальної пам'яті за період.

5. Складання касового звіту, заповнення касової книги.
6. Робота з таблицею № 1 «Артикули та артикульні групи».
7. Режим оперативної зміни ціни, перевірки цін та наявної кількості.
8. Робота з таблицею № 7 «Дата і час». Коригування дати і часу (удосконалення).
9. Значення клавіш в режимі програмування та алгоритм програмування ЕККА (удосконалення).
10. Складання актів на невикористані та повернені чеки.
11. Робота з таблицею «Реквізити чека» (удосконалення).
12. Значення клавіш в режимі програмування. Робота з алфавітом для ЕККА різних типів. робота з операційною системою Windows.
13. Робота на POS-терміналі, картридері (в умовах виробництва).

Тема 3. Ваговимірювальне устаткування

Класифікація, призначення та маркування ваговимірювального обладнання. Вимоги до ваговимірювального обладнання.

Правила техніки безпеки та виробничої санітарії при роботі з ваговимірювальним обладнанням.

Ваги електронні, їх різновиди, переваги і недоліки, будова. Принцип дії. Правила встановлення, правила зважування. Прийоми роботи з клавіатурою.

Ваги товарні, їх різновиди, будова. Правила встановлення, правила зважування.

Ваги автомобільні. Принцип дії. Ваги товарні електронні. Догляд за ваговимірювальним обладнанням. Повірка ваговимірювального обладнання.

Електрична частина електронних вагів. Основи електробезпеки під час експлуатації електронних вагів.

Лабораторно – практична робота:

1. Робота з електронними вагами різних типів.

Типова навчальна програма з предмета «Основи бухгалтерського обліку»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Види цін, особливості ціноутворення. Фінансова звітність.	2	-
2	Матеріальна відповідальність у торговельних підприємствах.	2	1
3	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей.	5	2
	Усього годин:	9	3

Тема 1. Види цін, особливості ціноутворення. Фінансова звітність

Класифікація цін за видами і різновидами, чинники, що їх формують.
Структура оптових та роздрібних цін.
Оформлення прибуткових, видаткових касових ордерів. Інкасація.

Тема 2. Матеріальна відповідальність у торговельних підприємствах

Сутність і умови матеріальної відповідальності. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівникам. Кодекс законів Про працю України, про матеріальну відповідальність.

Практична робота:

1. Ознайомлення договором матеріальної відповідальності.

Тема 3. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей

Порядок проведення інвентаризації, порядок складання та оформлення товарних звітів. Документальне оформлення результатів інвентаризації.

Практичні роботи:

1. Складання інвентаризаційної відомості по товарам.
2. Складання та оформлення товарних звітів та актів на брак, пересортицю товарів.

Типова навчальна програма з предмета «Психологія і етика ділових відносин»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Загальна характеристика курсу	1	-
2	Психологія особистості. Темперамент, здібності, характер. Основні типи покупців	1	-
3	Особливості у діяльності і спілкуванні	2	1
4	Конфліктні відносини. Способи переборювання і запобігання конфлікту	3	1
5	Морально-етичні норми поведінки контролера-касира в колективі	1	-
6	Керівництво та лідерство	1	-
	Усього годин:	9	2

Тема 1. Загальна характеристика курсу

Загальна характеристика курсу, поняття про психологічні процеси та індивідуально-психологічні особливості людини.

Професійні здібності, шляхи вдосконалення та розвиток професійних здібностей. Поняття про діяльність і професійну майстерність. Шляхи оволодіння майстерністю, професійною поведінкою.

Психологія процесу куплі-продажу.

Тема 2. Психологія особистості. Темперамент, характер, здібності. Типи покупців

Розпізнавання типів темпераменту, рис характеру та здібностей. Розвиток самовдосконалення.

Тема 3. Особливості у діяльності та спілкуванні

Особливості спілкування в торгівлі. Слово – основа спілкування. Поради при мовленні. Кодекс культури спілкування.

Практична робота:

1. Відпрацювання навичок побудови діалогу з покупцем.

Тема 4. Конфліктні відносини. Способи переборювання і запобігання конфлікту

Поняття про конфлікт. Види, причини, джерела та наслідки конфлікту. Способи розвитку конфліктів. Виходи з конфліктів. Принципи подолання та запобігання конфліктам.

Практична робота:

1. Розбір та вирішення різноманітних складних ситуацій спілкування та поведінки контролера-касира з покупцем.

Тема 5. Морально-етичні норми поведінки контролера-касира в колективі

Моральні вимоги суспільства до працівників торгівлі, поняття про мораль та етику. Професійна мораль та професійна етика в торгівлі.

Тема 6. Керівництво та лідерство

Поняття влади та вплив, їх форми. Лідер та керівник у системі управління, стилі управління.

Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці»

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Планування та фінансування робіт з охорони праці	3	-
2	Органи нагляду та контролю з охорони праці	4	-
3	Забезпечення підприємством екологічної безпеки	2	-
	Усього годин:	9	-

Тема 1. Планування та фінансування робіт з охорони праці

Планування та фінансування робіт з охорони праці; планування заходів щодо охорони праці; види планів, порядок їх складання та затвердження.

Тема 2. Органи нагляду та контролю з охорони праці

Державні та громадські органи, що здійснюють нагляд та громадський контроль за охороною праці в Україні; відповідальність за порушення законодавства про охорону праці та санітарного законодавства.

Тема 3. Забезпечення підприємством екологічної безпеки

Екологічна безпека; основні принципи охорони навколишнього природного середовища; еколого-економічна оцінка підприємства; екологічний паспорт підприємства.

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія: 4211 Контролер-касир

Кваліфікація: 4 розряд

№ з/п	Теми	Кількість годин
I. Виробниче навчання на виробництві		
1	Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 4 розряду	6
2	Охорона праці та пожежна безпека на торговому підприємстві	6
3	Робота на реєстрах розрахункових операцій	36
4	Характеристика і експлуатація робітничої станції касира (POS системи)	18
5	Влаштування системного серверного зв'язку	6
6	Впровадження сучасних моделей ЕККА у торговельні підприємства	6
7	Ознайомлення з асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів	18
8	Участь у проведенні інвентаризації матеріальних цінностей	12
	Усього годин:	108
II. Виробнича практика		
1	Ознайомлення з підприємством торгівлі, інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки	7
2	Виконання робіт, передбачених кваліфікаційною характеристикою контролера-касира 4-го розряду	261
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Усього годин:	273
	Разом:	369

I. Навчання на виробництві

Тема 1. Вступне заняття. Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 4-го розряду

Кваліфікаційні вимоги до контролера-касира 4-го розряду. Ознайомлення з режимом роботи та організацією праці та правилами внутрішнього розпорядку на виробництві.

Тема 2. Охорона праці та пожежна безпека на торговому підприємстві

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.
Основні правила та інструкції з безпеки праці та електробезпеки.

Тема 3. Робота на реєстрах розрахункових операцій

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Удосконалення навичок при роботі з операційною системою Windows та персональним комп'ютером. Отримання інформаційних звітів, відомостей про запрограмовані товари. Програмування коду товару.

Складання касового звіту, заповнення касового журналу, оформлення обриву контрольної стрічки. Програмування зовнішнього вигляду чеку.

Тема 4. Характеристика і експлуатація робітничої станції касира (POS системи)

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Ознайомлення з фіскальним реєстром, сканером штрих-коду, POS-терміналом, картридером.

Тема 5. Влаштування системного серверного зв'язку

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця .

Ознайомлення з системним серверним зв'язком контрольно-касових апаратів. Роль системного серверного зв'язку у торгівлі.

Тема 6. Впровадження сучасних моделей ЕККА у торговельні підприємства

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Сучасні ЕККА з урахуванням технологічних особливостей підприємств, застосування спеціалізованих алгоритмів роботи. Порівняльна характеристика електронних контрольно-касових апаратів, які використовують у торгівлі.

Тема 7. Ознайомлення з асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Ознайомлення з класифікацією, асортиментом та призначенням продовольчих та непродовольчих товарів.

Тема 8. Участь у проведенні інвентаризації матеріальних цінностей

Інструктаж за змістом занять, безпеки праці та організації робочого місця.

Прийняття участі у проведенні інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, складання товарного звіту, оформлення акту про нестачу,

пересортицю. Складання акту приймання-здавання при передаванні матеріальних цінностей. Складання акту на невикористані та повернені споживачами чеки. Виконання запису у касовому журналі.

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством торгівлі, інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охорони праці підприємства).

Ознайомлення учнів з обладнанням і торгово-технологічним процесом на підприємстві, з міжзмінною передачею товарно-матеріальних цінностей.

Ознайомлення з організацією планування роботи і контролю якості робіт у відділі, секції, на робочому місці.

Ознайомлення з досвідом роботи кращих робітників магазину, організацією їх робочих місць.

Інструктаж з безпеки праці безпосередньо в магазині і на робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт контролера-касира, складністю 4-го розряду

Самостійне виконання робіт на робочому місці контролера-касира 4 розряду (під наглядом інструктора), у відповідності до вимог кваліфікаційної характеристики і з дотриманням норм безпеки праці.

Примітка: Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з врахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виробництва, за погодженням з підприємствами - замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

1. Робота з операційною системою Windows.
2. Ознайомлення з системним серверним зв'язком контрольно-касових апаратів.
3. Отримання інформаційних звітів, відомостей про запрограмовані товари.
4. Програмування коду товару.
5. Складання товарних звітів
6. Складання актів на брак та нестачу.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: 4211 Контролер-касир

Кваліфікація: 4 розряд

ЗНАЄ, РОЗУМІЄ:

1. Особливості організації праці на підприємстві.
2. Особливості організації робочих місць та форми продажу товарів; матеріальну відповідальність касирів.
3. Права та обов'язки контролерів-касирів.
4. Види, моделі сучасних РРО (ЕККА), принцип роботи, порядок програмування товарів, послуг та порядок кодування цін.
5. Проведення касових розрахунків на підприємстві.
6. Облік роботи операційної каси підприємства.
7. Правила експлуатації комп'ютерної техніки, можливості і комплектації РРО та POS – терміналів.
8. Види та порядок застосування дисконтних карток.
9. Системи штрихового кодування інформації.
10. Порядок проведення інвентаризації.
11. Правила і норми охорони праці, протипожежного захисту, виробничої санітарії та особистої гігієни.
12. Основи ведення підприємницької діяльності.

ВМІЄ:

1. Організувати робоче місце.
2. Організувати працю контролерів-касирів операційних кас.
3. Забезпечувати організацію робочого місця контролерів-касирів в залежності від форм та методів продажу та обслуговування.
4. Працювати на різних видах та моделях сучасних РРО (ЕККА) у відповідних режимах роботи.
5. Програмувати товари та послуги з використанням сканерів штрих-кодів та комп'ютерної техніки, перепрограмувати ціни та наявну кількість товарів.
6. Документально оформляти результати роботи касира.
7. Звіряти суми реалізації з показаннями касових лічильників.
8. Оформлювати книгу обліку розрахункових операцій.
9. Заповнювати відповідні документи на здачу грошей в установи банків.
10. Змінювати за вказівкою відповідальної особи шифри (умовні позначки) на чеках, використовувати штампи або відтиски «Сплачено», «Рахунок», «Контроль».
11. Перевіряти і усувати дрібні неполадки на РРО.
12. Складати акти на невикористані та повернені споживачами чеки.

13. Оформляти фінансові документи і робити відповідні записи у книзі касира-операціоніста.
14. Вирішувати спірні питання із споживачами у разі відсутності відповідальної особи.
15. Керувати роботою контролерів-касирів більш низької кваліфікації.
16. Вжити заходів з державної реєстрації підприємства, розробити бізнес-план малого підприємства.

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		для індивідуального користування	для групового користування	
1	2	3	4	5
I	Нормативно-правові документи, інструкції щодо організації торгівлі	1 шт.	15 шт	
II	Обладнання			
1	Ваговимірювальне обладнання:			
1.1	Ваги ВН-10-Ц13 з комплектом гир (та інше)	1 шт	2 шт	
1.2	Ваги товарні з комплектом гир	1 шт	1 шт	
1.3	Ваги електронні різних типів	1 шт.	2 шт.	
2	Ємкості для вимірювання рідких продуктів, мірні кухлі: алюмінієві, скляні, мензурки	по 1 шт.	Кількість для підгрупи	
3	Пакувальні матеріали			
4	Обладнання для нарізки товарів та інші	1 шт.		
5	Касові кабінки (робоче місце)	1 шт.	15 шт.	
III	Прилади і пристрої			
1	ЕККА різних типів		15 шт.	
2	Зчитувач штрих-кодів (сканер)	1 шт.	5шт.	
3	Чекові стрічки для всіх видів ЕККА різних модифікацій	1 шт.	15 шт.	
4	Мікрокалькулятори	1 шт.	15 шт.	

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

№ з/п	Автор	Назва	Видавництво та рік видання	Кількість стор.
1		Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» № 1776-III від 1 червня 2000 р.		
2		Закон України про захист прав споживачів № 1023-XII від 12 травня 1991 р. // Все про бухгалтерський облік.	2003. - № 118.	с.53-62
3	Бобров В.Я.	Основи ринкової економіки і підприємництва: Підручник	К.: Вища школа, 2003.	719 с.
4	Васильчик Л.С.	Охорона праці.: Навчальний посібник (законодавчі акти).	К.: Око, 1995	204 с.
5	Васильчик М.В., Винокурові Л.Е., Тесленко М.Я	Основи охорони праці.: Пробний підручник для учнів проф.-техн. навч. закладів	К.: Просвіта, 1997	208 с.
6	Виноградська А.М	Основи підприємництва. Навчальний посібник	К.: КНТЕУ, 2002	342 с.
7	Винокурова Л.Е., Васильчик М.В., Гаман М.В.	Основи охорони праці: Підручник для проф.-техн. навч. закладів. – 2-ге видання, доповнене, перероблене	К.: Вікторія, 2001	192 с.
8	Гальчинський А.С	Основи економічних знань	К.: Вища школа, 2002	328 с.
9	Глинський Я.М.	Інформатика, інформаційні технології	Л.: Деол, 2003.	362 с.
10	Глинський Я.М.	Практикум з інформатики	Л.: Деол, 2003.	344 с.

11	Гуржій А.М., Поворознюк Н.І., Самсонов В.В.	Інформатика та інформаційні технології: Підручник для учнів проф.-техн. навч. закладів	Х.: ООО «Компанія СМІТ», 2003	352 с.
12	Дахно І.І.	Міжнародна торгівля	Київ, 2004	354 с.
13	Канченко Т.В., Панченко М.П.	Основи економіки: Підручник/ За заг. ред.. О.А. Шеніна	К.: Вища освіта, 2003.	320 с.
14	Кришемінська Л.Д.	Етика ділових відносин у торгівлі.	К.: Вища школа, 1995	67с.: іл
15	Купченко Т.В., Панченко М.П.	Основи економіки	К.: Вища освіта, 2003	404 с.
16	Мочерний С.В.	Основи підприємницької діяльності	Видавничий центр «Академія», Київ, 2001 р	254 с.
17	Новак С.О.	Робота на електронних контрольно-касових апаратах різних типів. навч. посібн. для професійно-технічних навчальних закладів/ за ред.. Л.Д.Кришемінської.	К.: Вікторія, 2003	160 с.: іл
18	Олійник О.М.	«Організація, обладнання і технологія продажу продовольчих товарів»: Підручник для учнів проф.-техн. навч. закладів.	К. «ЛДЛ» 2004р	280 с.: іл..
19	Палеха Ю.І., Кубін В.О.	Культура управління та підприємництва.	К.: МАУП, 1998.	386 с.
20	Петрович Й.М.	Економіка підприємства	«Новий світ- 2000», Львів, 2004	296 с.
21	Петюх В.М. та інш.	Основи ринкової економіки, В.М. Петюх, А.В. Коровський, М.О. Ліфінцев та інш.; за ред.. В.М. Петюх	К.: Урожай, 1995	400 с.
22	Покропивний С.Ф.	Економіка підприємства. Задачи. Ситуации. Решения. Учебное пособие.	К.: Знання- Прес, 2001.	278 с.

23	Руденко В.Д., Марчук О.М., Патланжоглу М.О.	Практичний курс інформатики	К.: Феникс, 1997	356 с.
24	Сопко В.В.	Бухгалтерський облік. Навчальний посібник.	Д.: КНЕУ, 2000	388 с.
25	Терент'єва А.В.	Бухгалтерський облік в ринкових умовах. Навчальн. Посібник	Л.: Оріяна- Нова, 1999.	342 с.

ЗМІСТ

1. Титул Державного стандарту «Контролер-касир» 2, 3, 4 розрядів.....	1
2. Аркуші погодження.....	5
3. Авторський колектив.....	7
4. Загальні положення	8
5. Титул Державного стандарту «Контролер-касир» 2 розряду.....	11
6. Освітньо-кваліфікаційна характеристика	12
7. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників.....	15
8. Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології»....	17
9. Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань».....	18
10. Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»	21
11. Типова навчальна програма з предмета «Правила дорожнього руху».. ..	23
12. Типова навчальна програма з предмета «Контрольно-касове обладнання».....	26
13. Типова навчальна програма з предмета «Організація та технологія торговельних процесів.....	28
14. Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці».....	31
15. Типова навчальна програма з виробничого навчання.....	36
16. Критерії кваліфікаційної атестації випускників	40
17. Перелік основних обов'язкових засобів навчання.....	41
18. Титул Державного стандарту «Контролер-касир» 3 розряду.....	42
19. Освітньо-кваліфікаційна характеристика.....	43
20. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників.....	46
21. Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології».....	48
22. Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань».....	49
23. Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва»	51
24. Типова навчальна програма з предмета «Контрольно-касове обладнання».....	53
25. Типова навчальна програма з предмета «Основи бухгалтерського обліку».....	55
26. Типова навчальна програма з предмета «Організація та технологія торговельних процесів»	56
27. Типова навчальна програма з предмета «Психологія і етика ділових відносин»	58
28. Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці».....	60
29. Типова навчальна програма з виробничого навчання.....	62
30. Критерії кваліфікаційної атестації випускників.....	66
31. Перелік основних обов'язкових засобів навчання.....	67

32. Титул Державного стандарту «Контролер-касир» 4 розряду.....	68
33. Освітньо-кваліфікаційна характеристика.....	69
34. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників.....	72
35. Типова навчальна програма з предмета «Інформаційні технології».....	74
36. Типова навчальна програма з предмета «Основи правових знань».....	75
37. Типова навчальна програма з предмета «Основи галузевої економіки і підприємництва».....	77
38. Типова навчальна програма з предмета «Контрольно- касове обладнання».....	78
39. Типова навчальна програма з предмета «Основи бухгалтерського обліку».....	80
40. Типова навчальна програма з предмета «Психологія і етика ділових відносин».....	81
41. Типова навчальна програма з предмета «Охорона праці».....	83
42. Типова навчальна програма з виробничого навчання.....	84
43. Критерії кваліфікаційної атестації випускників.....	87
44. Перелік основних обов'язкових засобів навчання.....	89
45. Перелік використаної літератури	90
46. Зміст	93